

ÜLESTÕUSMISAJA NELJAS PÜHAPÄEV AD 2024

5Ms 30:19–20 (Hb 11:2.13–19; Jh 14:1–7)

19 Ma kutsun täna tunnistajaiks teie vastu taeva ja maa: ma olen pannud su ette elu ja surma, õnnistuse ja needuse. Vali nüüd elu, et sina ja su sugu võiksite elada,

20 armastades Issandat, oma Jumalat, kuulates Tema häält ja hoidudes Tema poole! Sest see on su elu ja su päevade pikkus, et sa võiksid elada maal, mille Issand on vandega töötanud anda su vanemale, Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile.

Ma panen sel päeval teie vastu tunnistama taevad ja maa: elu ja surma olen ma seadnud su palge ette, õnnistuse ja needuse, seepärast vali elu, et elaksid sina ja su seeme, armastades ISSANDAT, oma Jumalat, võttes kuulda Tema häält ja Temast kinni hoides, sest Tema on su elu ja su päevade pikkus, et jääksid elama maale, mille kohta ISSAND on vandega töötanud su isadele, Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile, see neile anda.

Sissejuhatus

Heebrea keeles kannab 5. Moosese raamat nime דְּבָרֵי מֹשֶׁה – «Sõnad».¹ Kreeka keeles on raamatu pealkiri Δευτερονόμιον – «Teine Seadus», «Seaduse kordamine»² –, ladinapäraselt (ka mitmes teises keeles kasutatuna) *Deuteronomium*. Kreekakeelne pealkiri kajastab küllaltki tabavalt raamatu sisu, mis on esitatud Moosese suu kaudu tuleva ülevaatenähtuna Jumala tegudest pärast Iisraeli väljarändamist Egiptusest kuni Töötatud Maa piirile jõudmiseni ning Jumala poolt oma rahvale antud seadustest.

Nii vanema juudi kui kristliku pärimuse järgi ongi viie Moosese raamatu autoriks suures osas Mooses ise, kes sai need Jumala ilmutusena Siinail. Moosese kõne lõpeb 33. peatükis antud õnnistusega, raamatu viimane, 34. peatükk räägib Moosese tõusmisest Nebo mäele, millelt ta enne surma saab heita pilgu Töötatud Maale, ning tema surmast ja matmisest, andes viimaks hinnangu kogu tema isikule ja tööle.

19.–20. sajandi piibliteaduses oli valdavalt esindatud seisukoht, mille kohaselt Moosese raamatud rajanevad neljal allikal, mida tuntakse nimede Jahvist, Elohist, Deuteronomist ja Preestrikoodeks all. Pikka aega paigutati neist esimese tekkimine Iisraeli kuningriigi kõrgeaega (10. sajandisse eKr) ning viimane eksiiliaega või vahetult sellele järgnenud ajaperioodi. Viimastel aastakümnetel on seda jaotust revideeritud ning pakutud välja

¹ Vrd 5Ms 1:1: Need on sõnad, mis Mooses rääkis kogu Iisraelile...

² Või «Ärakiri Seadusest» – vrd 5Ms 17:18: ...ta kirjutagu enesele raamatusse ärakiri sellest Seadusest..., kreeka keeles: ...γράφει ἐαυτῷ τὸ δευτερονόμιον τοῦτο εἰς βιβλίον...

hüpotees, mille kohaselt vanimaks allikaks on pigem Deuteronomist, millele eksiilperioodil on lisatud «elloona» seni vanemaks peetud materjal.³

Ajaliselt paigutatakse 5. Moosese raamat sellisel juhul enamasti kas kuningas Joosija (7. sajandi II pool eKr), Paabeli vangipõlve (6. sajandi I pool) või vahetult eksiiljärgsesse aega (6. sajandi II pool).⁴

5. Moosese raamatu põhiosa moodustavad kolm Moosese kõnet (5Ms 1:1–4:40; 5:1–28:69; 29:1–30:20), millele kokkuvõttena järgnevad Moosese lahkumislaul (5Ms 32) ja õnnistus (5Ms 33). Keskseks sõnumiks on Iisraeli rahva käekäigu ja ajaloo lahutamatu seotus Jumala päästva tegutsemisega ning Tema ja Ta rahva vahelise lepinguga, kusjuures korduvalt rõhutatakse nii Jumala kui Tema kutsumise (valiku) ainulaadsust, millele tuleb vastata tingimusetu truuduse ning kõiki teisi jumalaid välistava kultusega. Just siit tuleneb ja selles seisneb ka Iisraeli rahva erilisus kõigi rahvaste hulgas.

Issand on oma rahvast valides ja kutsudes täiesti suveräänne ning lähtub üksnes omaenda heast ja armulisest tahtest. Sellest, kuidas rahvas Jumala kutsele vastab ja järgneb, sõltub, kas teda ootab õnnistus või tabavad teda mitmesugused nuhtlused ja needus.

Keelelisi märkuseid

Ma kutsun...tunnistajaks – הַעֲדִיתִי – sõna עָדַת tähendab siin «tunnistama», «tunnistust andma», «tunnistama panema», «tunnistama panema», «tunnistajaks kutsuma», ka «vannutama».

Täna – הַיּוֹם – sõnasõnalt: «sellega päeval».

Olen pannud – נָתַתִּי – sõna נָתַן tähendab eeskätt «andma», «seadma», aga ka «määrama», «[kellegi kätte midagi] usaldama».

Su ette – לְפָנַי – sõna פָּנַי tähendab «nägu», «pale».

Ja su sugu – רִצְוֶיךָ – sõna רָצַח tähendab «seeme».

³ Taoliste hüpoteeside ja arutelude sisuline väärtus seisneb eeskätt erinevas vastuses küsimusele, kas käsitleda iseäranis alg- ja eisiade lugusid «loomis- ja algusmüütidenä» või pigem kirjanduslikku kuube rüütatud teoloogilise (ja ajaloo filosoofilise) sõnumina.

⁴ On päris selge, et vähemalt lugemisega kaasnev sentiment on raamatu koostamise arvatavast ajast sõltuvalt mõnevõrra erinev, kandes kas hoiatuse-, põhjuse ja tagajärje selgituse või uue alguse lootuse ja tehtud vigadest edaspidise hoidumise manitsuse nooti.

Armastades – לֹא־הֵבֵא – sõna אָהַב – «armastama» – tähendusvarjundiks on «[kellegi järele] õhkama».⁵

Issandat – אֱת־יְהוָה – originaalis kasutatakse siin Jumala nime יְהוָה – «JHWH», «Jahve», «Jehoova».

Kuulates – לִשְׁמַע – sõna שָׁמַע tähendab «kuulma», «kuulama», «tähele panema», «[palvet] kuulda võtma», ka «kuuletuma».

Ja hoidudes Tema poole – וְלִדְבָקָהּ – sõna דָּבַק tähendab «[kellegi] külge klammerduma», «[kellegi] ligi hoidma», «[kellegi vastu] liibuma», «[kellestki] kinni hoidma», «[kellegi] juurde jääma».

See – הִוא – tähendab «tema», «see».

Et sa võiksid elada – לִשְׁבֹת – sõna יָשַׁב tähendab «asuma», «[paigale] jääma».

Maal – עַל־הָאֲדָמָה – sõna אֲדָמָה – «maa», «maapind», «maamuld», ka «põllumaa» – tuleneb sõnast אָדָם – «punane [olema]».⁶

Issand – originaalis kasutatakse siin Jumala nime יְהוָה – «JHWH», «Jahve», «Jehoova».

On vandega tõotanud – נִשְׁבַע – sõna שָׁבַע tähendab «vanduma», «vandega siduma» ning võib olla seotud arvsõnaga שֶׁבַע – «seitse» –, viidates vannete ja lepingute kinnitamisele seitsme ohvriga.⁷

Su vanemaile – לְאֲבֹתֶיךָ – sõnasõnalt: «su isadele».

Aabrahamile – לְאַבְרָהָם – nimi אַבְרָהָם tähendab «paljude [rahvaste] isa».

Iisakile – לְיִצְחָק – nimi יִצְחָק – «ta naerab», «[see, kes] naerab» – aluseks olev verb יָצַח tähendab nii heas mõttes «naerma» kui ka pilkavalt või teotavalt «välja naerma», samuti «ära naerma»⁸, ning tähistab ka nalja tegemist, vallatlemist, mängimist.

Ja Jaakobile – וְלִיעֲקֹב – nimi יַעֲקֹב tähendab «kannahoidja», «väljapetja», «[kellegi teise koha] hõivaja», «usurpaator».

⁵ Mõlgem heebreakeelse sõna algusele: «Ah...»

⁶ Sama päritolu on ka sõna אָדָם – «inimene», «Adam».

⁷ Vrd 1Ms 21:28.

⁸ Vt 1Ms 39:14.19

Sisuline analüüs

Viiendat Moosese raamatut võib nimetada Moosese vaimseks testamendiks. Suur jumalamees tuletab Jumala rahvale meelde Issanda suuri tegusid alates Egiptuse orjapõlvest lahkumisest kuni Töötatud Maa piirile jõudmiseni, ning annab enne surma viimased korraldused, mis on kokkuvõetavad manitsusena elada ustavalt Jumala lepingule, Tema sõna kuulates ja Teda armastades: «Te olete näinud kõike, mida Issand tegi teie silme ees Egiptusemaal vaaraole ja kõigile ta sulastele ja kogu ta maale, neid suuri katsumusi, mida sa nägid oma silmaga, neid suuri tunnustähti ja imetegusid. Mina juhtisin teid nelikümmend aastat kõrbes: teil ei kulunud riided seljas ega kulunud sul sandaal jalas. Seepärast pidage selle Seaduse sõnu ja tehke nende järgi, et teil oleks kordaminek kõiges, mida te teete!» (5Ms 29:1j.4.8)

Mooses hoiatab ülimalt tõsiselt neid, kes Issandast taganevad ning võõraid jumalaid teenivad: «Issand ei taha temale andeks anda, sest siis suitseb Issanda viha ja ägedus selle mehe vastu ja tema peale langevad kõik need needused, mis sellesse raamatusse on kirjutatud, ja Issand kustutab tema nime taeva alt. Ja Issand lahutab tema kõigist Iisraeli suguharudest, kurjaks saatuseks kõigi selle lepingu needuste järgi, mis sellesse Seaduse raamatusse on kirjutatud.» (5Ms 29:19j) See, et inimest või rahvast tabaks needus, ei ole mingil juhul Jumala tahtmine – Jumala soov on, et Tema rahvaks käiks Tema «Seaduse sõnade järgi» (5Ms 29:28) ning päriks Tema õnnistuse.

Aga isegi siis, kui Iisrael peaks Jumalast taganema – ning ajalugu paraku kinnitab, et seda on juhtunud korduvalt –, ei tõuka Jumal teda lootusetusse, vaid kinnitab: «[Kui] sa pöördud tagasi Issanda, oma Jumala juurde ja kuulad Tema häält kõiges, nõnda nagu ma täna sind käsin, sina ja su lapsed, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest, siis pöörab Issand, su Jumal, su saatuse ja halastab su peale ning kogub sind taas kõigi rahvaste hulgast, kuhu Issand, su Jumal, sind on pillutanud. Isegi kui su hajutatud oleksid taeva servas, kogub Issand, su Jumal, sind sealt ja toob sind sealt ära.» (5Ms 30:2–4)

Veelgi enam: «Issand, su Jumal, löikab ümber sinu südame ja sinu järglaste südamed, et sa armastaksid Issandat, oma Jumalat, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest, et sa võiksid elada.» (5Ms 30:6) See tähendab, et viimselt on see, et Jumala rahvas elab Tema Seaduse kohaselt, Jumala enda and: «Sina aga kuulad jälle Issanda häält ja teed kõigi Tema käskude järgi, mis ma täna sulle annan. Sest see käsk, mille ma täna sulle annan, ei ole sulle raske täita ega kättesaamatu. See ei ole taevas, et sa peaksid ütlema; «Kes läheks meie eest taevasse ja tooks selle meile, et saaksime seda kuulda ja täita?» Ega ole see mere taga, et sa peaksid ütlema: «Kes läheks meie eest mere taha ja tooks selle meile, et saaksime seda kuulda ja täita?» Vaid sõna on sinule väga ligidal, sinu suus ja sinu südames, et seda täita.» (5Ms 30:8.11–13)

Jumala Seadus on ainult sellises südames, mille Jumal ise on ümber löiganud ja uueks teinud – täpselt nii, nagu Ta töötas hiljem prohvet Heseieli kaudu: «Ja ma annan teile uue südame ja panen teie sisse uue vaimu. Ma kõrvaldan teie ihust kivise südame ja annan teile lihase südame. Ma panen teie sisse oma Vaimu ja teen, et te käite mu määruste järgi ja peate mu seadusi ning täidate neid.» (Hs 36:26j), kusjuures ka Heseiel lisab töötuse: «Ja te saate elada maal, mille ma olen andnud teie vanemaile; teie olete minu rahvas ja mina olen teie Jumal.» (Hs 36:28)

Mooses – või õigemini Jumal, kes kõneleb Moosese suu kaudu – kutsub enda ja oma rahva vahelise lepingu tunnistajaiks taevad ja maa. Nagu taevad ja maa olid aegade alguses olnud jumaliku loomistöö tunnistajaiks, nii peavad nad andma tunnistust nüüd ja alati. Kui Kain tappis oma venna Aabeli, siis kisendas viimase vere hääl maa pealt Jumala poole, s.t taevani. Kui Jumal otsustas maa ühes kõige elavaga peale Noa ja tema pere ning laeva kogutud loomade hävitada, siis avas Ta taevaluugid ja saatis suure veeuputuse maa peale. Kui Jumal pärast veeuputust töötas Noale, et Ta enam ei hävita kõike, mis elab, siis seadis Ta igavese rahulepingu tähisena taevasse vikerkaare. Aabramist Aabrahami tehes ja talle loendamatu järeltulijaid töötades käskis Jumal tal vaadata tähistaevasse, ning Kõigekõrgema preester Melkisedek õnnistas Aabrahami «taeva ja maa Looja poolt» (1Ms 14:19). Taevad ja maa olid viimaks ka Jumala inimeseks saanud Poja surma tunnistajaiks: «Keskpäeval aga tuli pimedus üle kogu maa kuni kella kolmeni pärast lõunat... ja maa värises ja kaljud murdusid.» (Mt 27:45.51)

«Taevad jutustavad Jumala au ja taevalaotus kuulutab tema kätetööd.» (Ps 19:2) See tähendab, et taevad ja maa ning ühes nendega kogu Jumala loodu tunnistavad Jumala armust, ustavusest ja heldusest ning sellest, et Issand on pannud oma rahva ette «elu ja surma, õnnistuse ja needuse», aga mitte selleks, et inimesed valiksid ükskõik kumma, vaid et nad valiksid õnnistuse ja elu. Jumal ei taha isegi õela ega ülekohtuse patuse surma, vaid et see pöörduks ja elaks: «Pöörduge, pöörduge oma kurjadelt teedelt, sest miks peaksite surema, Iisraeli sugu!» (Hs 33:11)

Rahva seadmine elu ja surma, õnnistuse ja needuse, hea ja kurja valiku ette viitab otseselt sellele valikule, mille ees seisid kord Eedeni aias Adam ja Eeva: «Ja Issand Jumal laskis maast tõusta kõiksugu puid, mis olid armsad pealtnäha ja millest oli hea süüa, ja elupuu keset aeda, ning hea ja kurja tundmise puu. Ja Issand Jumal keelas inimest ja ütles: «Kõigist aia puudest sa võid küll süüa, aga hea ja kurja tundmise puust sa ei tohi süüa, sest päeval, mil sa sellest sööd, pead sa surma surema!»» (1Ms 2:9.16j) See ei ole aga mitte ühekordne valik, vaid nagu Iisraeli rahvas, nii seisab kogu inimkond sellesama valiku ees üha uuesti ja uuesti.

See valik tuleb teha «täna», «selsamal päeval» – siin tuleb esile ühtaegu nii võimalus kui vältimatu kohustus: «Ennäe, nüüd on ülisoodus aeg! Ennäe, nüüd on päästepäev!» (2Kr 6:2); «Julgustagem üksteist iga päev, niikaua kui veel öeldakse «täna», et keegi teist ei paaduks patu pettuse läbi!» (Hb 3:13) See on julgustus, et seni, kuni keegi seda kutset

kuuleb, on tal veel aega kurjast pöördumiseks ja hea kasuks otsustamiseks, ent ühtlasi on see ka tõsine meeldetuletus, et aeg on täis saanud või kohe-kohe täis saamas: «Vaadake ette, valvake, sest teie ei tea, millal see aeg on käes!» (Mk 13:33)

Kuna Jumal seab oma rahva selgelt valiku ette, on oluline küsida, kuivõrd vaba on inimene üleüldse valima. Õigupoolest on vastus sellele küsimusele antud siinsamas peatükis, juba tsiteeritud salmis: «Issand, su Jumal, löikab ümber sinu südame ja sinu järglaste südamed, et sa armastaksid Issandat, oma Jumalat, kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest, et sa võiksid elada.» (5Ms 30:6) Augsburgi usutunnistus tsiteerib püha Augustinust⁹, kes ütleb vabast tahtest kõneldes: «Me tunnistame kõikide inimeste vaba tahet, niivõrd kui nad omavad mõistuslikku kaalutlemisvõimet, mitte aga, et see oleks seejuures suuteline asju, mis puutuvad Jumalasse, kas ilma Jumalata alustama või vähemalt lõpule viima, vaid üksnes praeguse elu tegudes, niihästi heades kui ka kurjades.»¹⁰

Inimene on suuteline hea ja kurja, õnnistuse ja needuse ning viimselt elu ja surma vahel valima, kuna Jumal on talle selle valiku võimalikuks teinud, selle sõna otseses mõttes tema ette seadnud, kinkides talle mõistuse ja valgustades tema mõistust oma Püha Vaimu läbi, et ta taipaks, mis on talle endale tõeliselt hea – «Vali nüüd elu!» – ning teeks sellele toetudes informeeritud ja õige valiku. See on võimalik aga üksnes seetõttu, et Jumal on ennetavalt teinud oma valiku inimese ja tema päästmise kasuks: «Sest sa oled Issandale, oma Jumalale, pühitsetud rahvas; Issand, su Jumal, on sind valinud olema Tema omandrahvaks kõigist rahvaist, kes maa peal on. Mitte, et te olete suurim kõigist rahvaist, ei ole Issand teid eelistanud ja valinud, ei, te olete ju väikseim kõigist rahvaist, vaid sellepärast et Issand teid armastas.» (5Ms 7:6–8); «Teie ei ole valinud mind, vaid mina olen valinud teid.» (Jh 15:16); «Selles on armastus – ei, mitte selles, et meie oleme armastanud Jumalat, vaid et Tema on armastanud meid ja on läkitanud oma Poja lepitushvriks meie pattude eest. Meie armastame, sest Tema on meid enne armastanud.» (1Jh 4:10.19)

Paulus mõistab Moosese sõnu ettekuulutusest valiku tegemisest kas Kristuse kasuks või Tema vastu (Rm 10). See on valik, mille inimene saab teha aga üksnes usus evangeeliumisse ning Issandat appi hüüdes. Heaks kommentaariks sellele on Lutheri seletus Usutunnistuse kolmandale artiklile: «Mina usun, et ma ei suuda omaenda arust või jõust Jeesusesse Kristusesse, oma Issandasse, uskuda või Tema juurde tulla, vaid Püha Vaim on mind evangeeliumi läbi kutsunud, mind oma andidega valgustanud, õiges usus pühitsenud ja hoidnud, nii nagu Ta kutsub, kogub, valgustab, pühitseb kõiki kristlasi maa peal ning hoiab neid Jeesuse Kristuse juures ainsas õiges usus.»¹¹

⁹ Õigupoolest Augustinusele omistatud teost *Hypomnesticon contra Pelagianos et Coelestinianos* (III, 4.5).

¹⁰ Augsburgi usutunnistus XVIII.

¹¹ Väike katekismus II.

Elu, mida Jumal oma rahvale pakub, ei seisne mitte «korralikuks inimeseks» olemises, vaid Jumala hääle kuuldavõtmises ja Tema sõnale kuuletumises, Jumala armastamises ja kogu oma jõuga Temast kinni hoidmises, mis väljendub eeskätt ustavuses Jumala lepingule ning Tema Seaduse järgi käimises.¹² Kui inimene tahab valida elu, siis ta peab valima Jumala armastamise ja Tema hääle kuulamise, siis Ta peab Jumalast kinni hoidma, lausa Temasse klammerduma (vt vastavat keelelist märkust) – sest Jumal ise, ja ainult Tema, on inimese «elu ja päevade pikkus» (5Ms 30:20), ainult Issandal on «igavese elu sõnad» (Jh 6:68) ning üksnes Tema on «tee ja tõde ja elu» (Jh 14:6).

Moosese kaudu Iisraeli rahvale antud töötused olid seotud eeskätt Töötatud Maale jõudmisega ja sinna elama asumisega: kui Iisrael on ustav Jumala lepingule, siis ta jääb Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile töötatud maale elama – kui ta aga Jumalast taganeb, siis tabavad teda kõikvõimalikud nuhtlused ning viimaks paisatakse ta võõrale maale. Kogu inimkonna saatus on samasugune: alates pattulangusest on inimene paradiisist pagendatud ning peab oma palge higis leiba sööma, kuni ta jälle mullaks saab, sest sellest on ta võetud (1Ms 3:19). See juhtub, kui süüakse vales puust – mitte elu-, vaid hea ja kurja tundmise puust, s.t võetakse Jumala asemel iseenda kätte õigus otsustada hea ja kurja vahel, tõmmates endale õnnistuse asemel kaela needuse ning päritakse elu asemel surm.

Iga puu viljas on tema seeme, öeldakse loomisloos (1Ms 1:11j), ning «mida inimene iganes külvab, seda ta ka lõikab» (Gl 6:7). Valides surma ja needuse valib inimene (või rahvas või kogu inimkond) selle mitte ainult endale, vaid ka oma seemnele, s.t oma järeltulijaile ning neile, kes on tema ümber – sama kehtib muidugi ka elu ja õnnistuse valimise puhul. Jumal on kinkinud inimkonnale aga Seemne, kes on maasse langedes ja surres palju vilja kandnud (Jh 12:24) igaveseks eluks kõigile, kes Temasse usuvad, ning saatana, selle «muistse mao» (Ilm 12:9) pea purustanud (1Ms 3.15).

Moosese viimased sõnad Iisraeli rahvale – töötusena neile, kes elavad Jumala Seaduse järgi – olid: «Õnnis oled sa, Iisrael! Kes on su sarnane? Rahvas, keda Issand on päästnud? Tema on kilp, kes sind aitab, mõõk, kes sind ülendab. Sinu vaenlased lõmitavad su ees, aga sina tallad nende kõrgendikel.» (5Ms 33:29) Neile, kelle suus ja südames ei ole mitte enam ainult Seaduse sõna, vaid ususõna Jeesusest Kristusest, on töötatud midagi veelgi enam kui pikk ja rahulik elu Kaananimaal, «sest Seaduse lõpp on Kristus, õiguseks igaühele, kes usub» ja «igaüks, kes hüüab appi Issanda nime, päästetakse» (Rm 10:4.13).

¹² Ei maksa arvata, et Jumala armastamine ja Tema Seaduse järgimine välistaksid teineteist. Jeesus ütleb: «Kui te armastate mind, siis pidage mu käske!» (Jh 14:15), ning apostel Johannes kinnitab: «Sellest me tunneme ära, et armastame Jumala lapsi, kui me armastame Jumalat ja teeme Tema käskude järgi.» (1Jh 5:2) Sarnaselt alustab Luther Jumala käskude seletamist alati ühtviisi: «Meie peame Jumalat kartma ja armastama...» (Väike katekismus I)

Jutluseks

Ülestõusmisaja neljas pühapäev kannab ladinakeelset nime *Jubilate* – «Hõisake». Nime aluseks on pühapäeva missa vanakiriklik algussalm Ps 66:1j: «Hõisake Jumalale, kõik ilmamaa, halleluuja. Ülistage mängides Tema nime au, halleluuja. Andke Temale au ja kiitust, halleluuja, halleluuja, halleluuja.»

Pühapäeva vanakiriklikuks Evangeeliumiks (Jh 16:16–22) on Jeesuse poolt jüngritele enne oma kannatamist ja surma öeldud julgustavad hüvastijätusõnad, mis algavad töotusega: «Veel pisut aega, ja te ei näe mind enam, ja taas pisut aega, ja te näete mind jälle.» EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse seda Evangeeliumi esimesel lugemisaastal.

Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on kolmanda lugemisaasta Evangeeliumiks (Jh 14:1–7) samuti lõik Jeesuse hüvastijätukõnest, milles Ta kinnitab oma jüngritele, et läheb Isa juurde neile aset valmistama ning tuleb tagasi, et nad enda juurde kaasa võtta. Evangeeliumi kulminatsiooniks on sõnad: «Mina olen tee ja tõde ja elu. Ükski ei saa minna Isa juurde muidu kui minu kaudu.»

Kolmanda lugemisaasta Epistel (Hb 11:2.13–19) on lõik Heebrea kirja 11. peatükist, kus ülistatakse Vana Testamendi usukangelasi. Konkreetse Epistli keskseks sõnumiks ei ole aga mitte niivõrd inimeste usk, kuivõrd neile usu läbi kingitud igavese tuleviku lootus, mis on saanud tõeks Kristuses ning teostub nüüd nendes, kes Temasse usuvad – lootus, mis on parem esiisade omast, kuna see pole mitte ajalik, vaid igavene.

Vana Testamendi lugemisele jutlustades võib kindlasti tuua esile iga inimese ees seisva valiku hea ja kurja, õnnistuse ja needuse, elu ja surma vahel, toonitades, et Jumal ei taha mitte lihtsalt, et inimene teeks ükskõik, millise valiku, vaid ootab oma armastuses, et inimene valiks elu ja õnnistuse.

Samas ei tohi jätta varjule tõsiasja, et inimese valiku tingimatuks eelduseks on see, et Jumal on ta juba valinud – nagu Jumal valis oma rahva Iisraeli, nii on Ta oma Pojas Jeesuses Kristuses lihaks saades, inimloomust omaks võttes valinud kõik inimesed, kogu inimkonna, et ükski, kes Temasse usub, et hukkuks, vaid kõik võiksid pääseda ja pärida igavese elu.

Sellest tulenevalt ei peaks jutluse keskmes olema mitte inimese valik, vaid Kristus, Temas teostunud lunastus ja usk Temasse. Tema on «meie elu ja meie päevade pikkus» ning lahus Temast ei saa mitte keegi Isa juurde.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Aegade algusest on inimese ees seisnud valik hea ja kurja, õnnistuse ja needuse, elu ja surma vahel. Paradiisiaias oleks inimestel olnud lihtne valida elu – paraku valisid nad surma, mis sellest peale hoiab oma orjuses kõiki inimesi. Ühtlasi valisid nad patu, mis lahutab inimkonna Jumalast ja on meile õnnistuse asemel toonud kaela needuse. Kõike seda nähes ja selle pärast südamevalu tundes on Jumal läbi aegade pakkunud inimestele elu ja õnnistust – täpselt nii, nagu Ta pakkus Moosese kaudu Iisraeli rahvale. Jumal ei taha mitte lihtsalt seda, et inimesed ükskõik, mida valiksid ja siis oma valiku tagajärgedega elaksid, vaid Jumal tahab, et inimesed valiksid selle, mis on neile tõeliselt hea. Jumal tahab meid aidata ja päästa, Ta tahab, et me valiksime elu ja õnnistuse – pidades meeles, et sellest ei pruugi sõltuda mitte ainult meie, vaid paljude teistegi, eeskätt meie laste, igavene saatus.
2. Jumal on inimesi pattulangusest peale otsinud ja kutsunud, teinud inimestega lepingud, neid üha uuesti hukatuse äärelt päästnud – see, mida Pühakiri jutustab Iisraeli rahva ajaloost, on pildiks kogu inimkonna saatusest. Jumal ei taha, et keegi hukkuks, ja Ta ei ole neile, kes Tema häält kuulevad ja Tema armastavad, valmistanud mitte ainult ajalikke õnnistusi ega ajalikku asupaika mõnel maisel Tootatud Maal, vaid Ta on neile, kes Tema kutset kuulda võtavad ja sellele järgnevad, töötanud igavese elu taevasel kodumaal.
3. See töötus on täitunud Jeesuses Kristuses, Jumala ainusündinud Pojas, kes on inimeseks saades võtnud omaks meie inimloomuse ning meid oma kannatuste, surma ja ülestõusmise läbi lunastanud. Need, kes Tema häält kuulevad ja Temasse usuvad, kelle suus ja südames on evangeeliumi ususõna, võivad teada, et Kristus on ka neile valmistanud eluaseme oma Isa majas taevas ning tuleb ja võtab nad kaasa enda juurde, et nemadki oleksid seal, kus on Tema. Kristus ütleb, et Ta on «tee ja tõde ja elu». Samamoodi kinnitab Jumal Moosese kaudu, et Tema ise on nende «elu ja päevade pikkus», kes Tema armastavad, Tema häält kuulavad ja Temast kinni hoiavad.